

DZIEDZICTWO POKOLEŃ DLA PRZYSZŁOŚCI

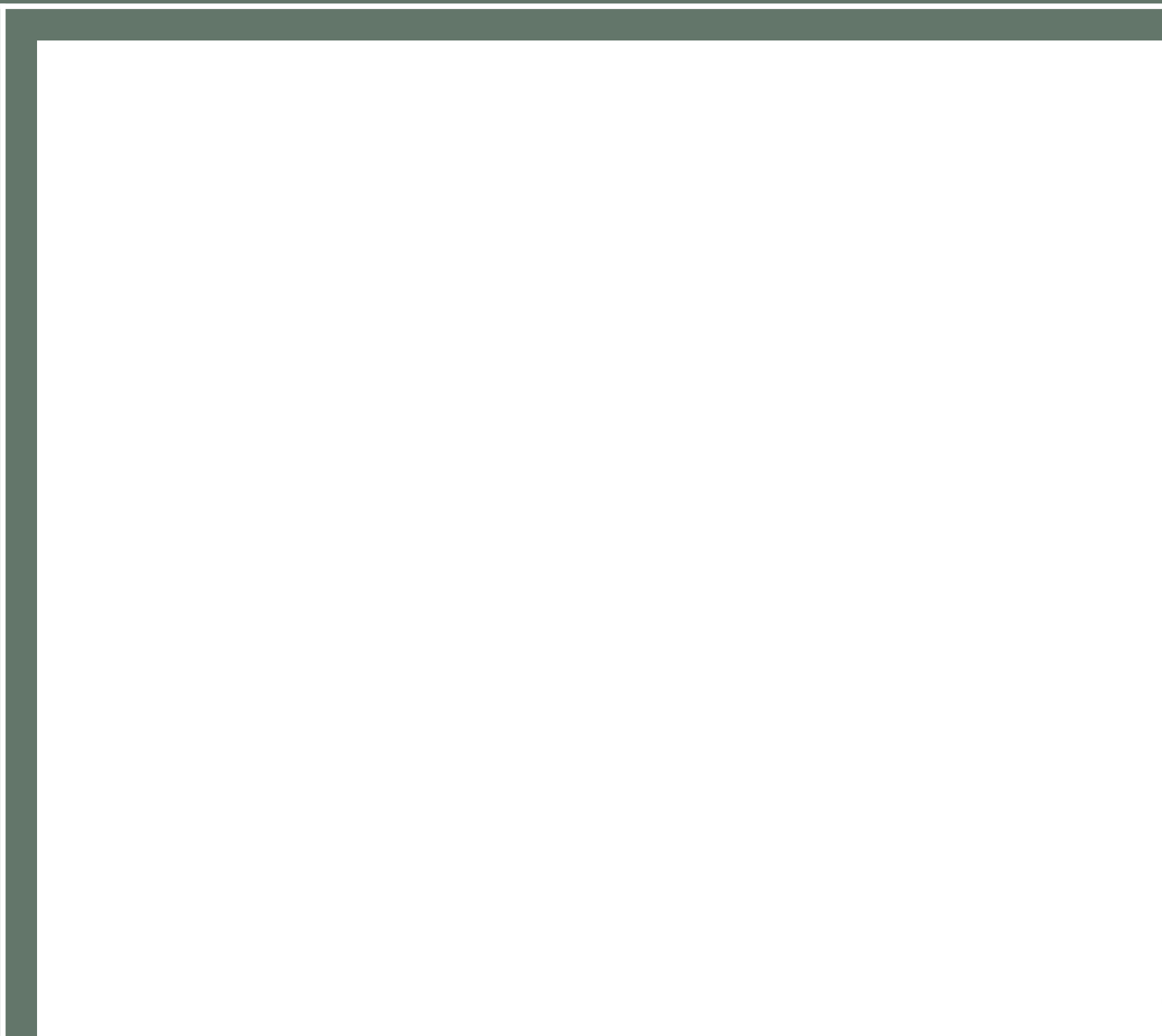

DZIEDZICTWO POKOLEŃ DLA PRZYSZŁOŚCI

30 MUZEUM
LAT NIEPODLEGŁOŚCI

GALERIA
BRAMA
BIELAŃSKA

DZIEDZICTWO POKOLEŃ DLA PRZYSZŁOŚCI

Informator wystawy
pod redakcją
Tadeusza Skoczka

Warszawa 2020

**DZIEDZICTWO POKOLEŃ
DLA PRZYSZŁOŚCI**

(23 stycznia – 16 lutego 2020)

Autorzy tekstów:

Janusz Gmitruk, Tadeusz Skoczek

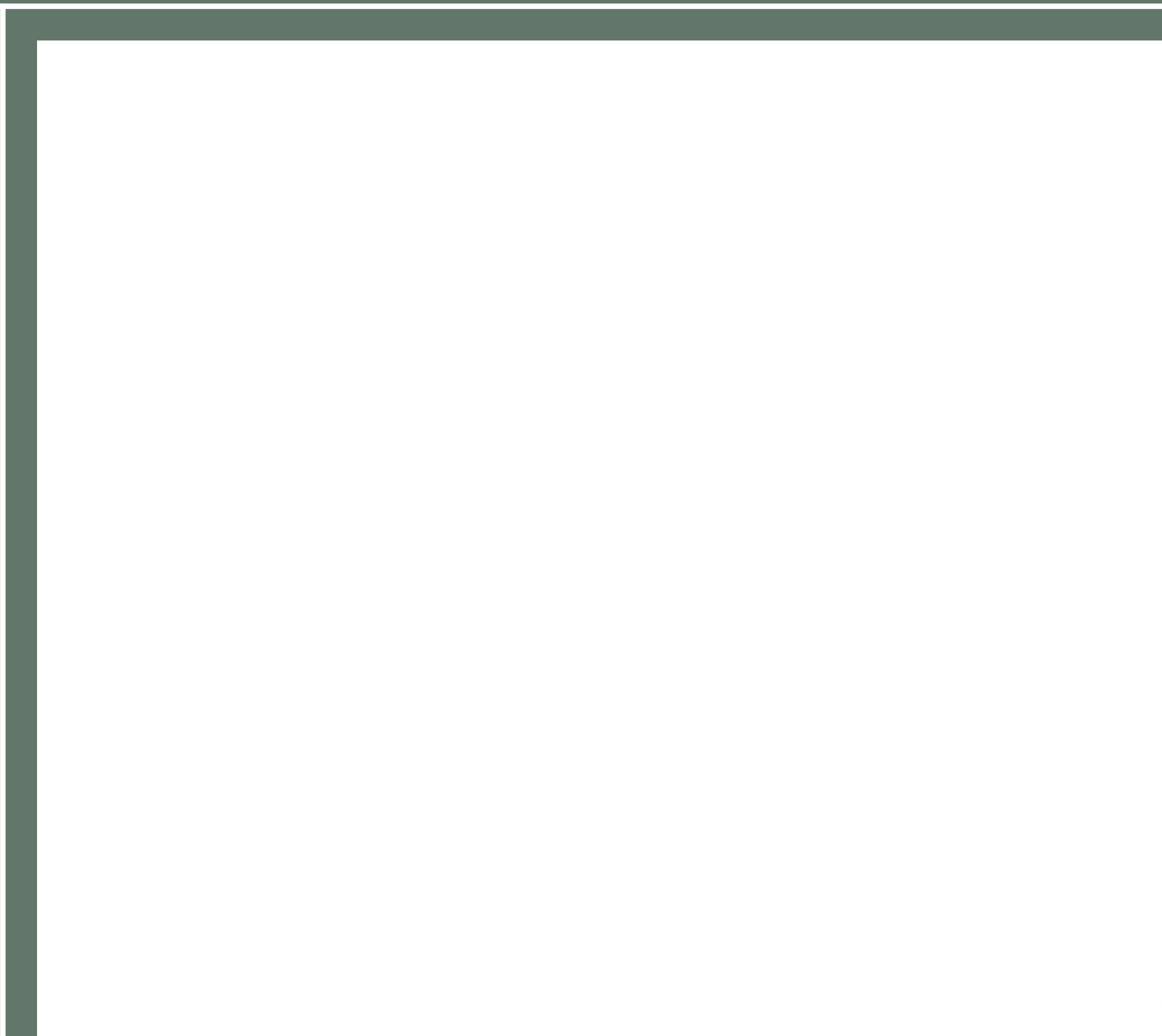
Kurator wystawy:

Natalia Roszkowska

ISBN 978-83-65439-92-5

SPIS TREŚCI

- s. 7 Janusz Gmitruk *Dziedzictwo pokoleń*
- s. 15 Tadeusz Skoczek *Galeria Malarstwa Historycznego*
- s. 25 *Katalog*
- s. 57 *Dotychczasowe wystawy w Galerii Brama Birłańska*

DZIEDZICTWO POKOLEŃ

Wystawa eksponowana w Galerii Brama Bielańska Cytadeli Warszawskiej wpisuje się w historię długiego cyklu plenerów malarских od kilkunastu lat organizowanych przez Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, ostatnio przy współudziale Muzeum Niepodległości. Inicjatywa ta związana zaś była z początkiem mojej pracy w tej instytucji kultury.

Funkcję dyrektora MHPRL objąłem 4 września 1997 roku nie z własnego wyboru, lecz z potrzeby ratowania prestiżu i majątku tej placówki (Pałacu Blanka) przekazanego aktem notarialnym przez Ministerstwo Kultury. Minister Zdzisław Podkański i Waldemar Pawlak liczyli, iż uporządkują ją, przestawię na twórczą pracę merytoryczną i doprowadzę również do prawnego przejęcia na własność siedziby głównej w Warszawie – „Żółtej Karczmy”. Muzeum miało także dwie filie – w Piasecznie k. Gniewa i w Sandomierzu, które miały skomplikowaną własność prawną. Sprawy ich istnienia zaprzętały nasze umysły w okresie późniejszym, po zmianie podziału administracyjnego kraju i przekazaniu Muzeum w gestię Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Od roku 1997 Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego było muzeum rejestrowym

wpisanym do rejestru instytucji kultury pod pozycją nr 5. Przed nim do rejestru wpisane zostały jedynie Zamek Królewski w Warszawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Zamek Królewski na Wawelu oraz Muzeum Narodowe w Poznaniu. Tak wysokie notowanie wzbudzało niechęć u dyrektorów innych muzeów, ale nie wszystkich. Byliśmy instytucją, która jako pierwsza skompletowała Radę Muzeum zgodnie z najnowocześniejszymi wymaganiami prawnymi, zatwierdzoną przez Ministra Kultury, której przewodniczącym został wybitny naukowiec – prof. dr hab. Kazimierz Przybysz.

Obok kontynuowania tradycyjnej działalności muzealniczej – gromadzenia i opracowywania zbiorów oraz działalności wystawienniczej i popularyzatorskiej narodziła się wówczas idea muzealnych plenerów malarских. Impulsem dla tej inicjatywy stała się wystawa „Argonauci III Rzeczypospolitej na płótnach malarzy” eksponowana od 9 listopada do grudnia 2001 r. w Muzeum i siedzibie Sejmu RP przy ul. Wiejskiej. W połowie 2001 r. artysta malarz Jerzy Mech organizator grupy artystycznej CHROMA 2001 zaproponował, aby wspólnie zorganizować wystawę konterfektów wybitnych mężów stanu aktywnych w ówczesnym życiu politycznym. W organizowaniu

tej wystawy udział wzięli Maciej Milewski i współpracujący z nim artyści. Szczególna delikatność w przeprowadzeniu tego wydarzenia artystycznego polegała na uzyskaniu zgody portretowanych. Najpierw ustaliliśmy listę 50 polityków, później podzieliliśmy się rolami, z którymi politykami będziemy rozmawiać i namawiać ich na wyrażenie zgody na udział w wystawie.

Organizując tę wystawę, wychodziłem z założenia: czym byłyby muzea narodowe bez kolekcji konterfektów wybitnych mężów stanu, luminarzy kultury i nauki? Portret polityka, malowany pędzlem artysty, jest czymś niezwykłym, ponieważ utrwała głębię jego osobowości, przekazuje charyzmatyczne cechy. Artysta często przelewa na płótno więcej niż jest w stanie uchwycić doskonały obiekt w aparatu czy kamery filmowej. Jeżeli przyjmiemy, że czynnikami kształtującymi osobowość polityka są zarówno stan zdrowia, relacje z otoczeniem, konfrontacje teorii z rzeczywistością, jak i poczucie realizmu, zdolność realizacji celów, tolerowanie odstępstw od zasad, obawy i lęki przed porażką, to przed artystą malarzem stoi wielkie wyzwanie ukazania tego na obrazie.

Czternastu twórców przygotowało wówczas ponad 60 prac utrwalających sylwetki znaczących polityków III RP, którzy zajmowali

eksponowane stanowiska państwowe i tym samym wywierali wpływ na kształt ustrojowy i społeczno-polityczny Polski ostatniej dekad. Wystawa była próbą stworzenia w formie artystycznej dokumentacji życia politycznego naszego kraju. Portrety, choć malowane przez różnych autorów, tworzyły kompozycyjną całość. W swej różnorodności pozwalały na wychwycenie indywidualnych stylów poszczególnych twórców. Efekty pracy malarzy znalazły pozytywny oddźwięk wśród portretowanych, którzy swoją aprobatę potwierdzili udziałem w wernisażu.

Koncepcja grupy artystycznej CHROMA 2001 i artystów zaproszonych znalazła swoją kontynuację w organizowanych przez MHPRL plenerach malarskich.

Pierwszy taki plener malarski zaplanowaliśmy w roku 2005, gdy ruch ludowy obchodził 110. rocznicę zorganizowanej działalności politycznej. Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego wygospodarował wówczas środki dla aktywizacji środowisk twórczych na Mazowszu. Potrzebny był tylko dobry pomysł. Uzyskałem pomoc od Macieja Milewskiego, mającego wcześniejsze doświadczenia w organizacji plenerów malarskich. Proponowane środki były skromne,

dokończyliśmy z budżetu Muzeum na zakup podobraz i farb. Było tego jednak jeszcze za mało. Życzliwej pomocy i wsparcia udzielił Krzysztof Borkowski – senator i właściciel przedsiębiorstwa „Dwór Mościbrody”.

Pierwszy zorganizowany przez MHPRL plener malarski w Mościbrodach, trwający od 25 do 29 lipca 2005 r. nosił tytuł „Pejzaż mazowiecki”. W porozumieniu z kierownictwem tamtejszego dworu, gdzie się odbywał, zorganizowana została pierwsza wystawa poplenerowa. To wydarzenie artystyczne przyniosło bogaty plon malarski, miało też pozytywne odniesienie w środowisku artystycznym. Obchody 110. rocznicy powstania ruchu ludowego wzbogaciła wystawa i konferencja. Efekt pleneru został z dużym zadowoleniem przyjęty przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Mościbrody otworzyły drogi dla kolejnych plenerów w wybranych miejscach w kraju. Ich organizacją zainteresowane było środowisko twórców. Przy współpracy z Maciejem Milewskim Muzeum zdobywało kolejne doświadczenia, dopracowywało dokumentację i metody współpracy z artystami. Powoli rodziło się przekonanie do misji plenerów, których docelowym zadaniem miało stać się malarstwo historyczne.

Koncepcja propagowania malarstwa historycznego wynikała z aktualnej potrzeby gromadzenia obrazów ilustrujących historię ruchu ludowego. Wynikała ona z dotychczasowej oceny i krytyki ówczesnego polskiego malarstwa. Maciej Milewski miał wyrobiony, bardzo krytyczny pogląd na plenery malarskie organizowane przez różne instytucje. Zamierzaliśmy organizować je inaczej, aby osiągnąć pełne powodzenie.

Plenery organizowane przez Muzeum mają charakter ogólnopolski, niekiedy biorą w nich udział artyści z Europy i Ameryki, potomkowie emigrantów polskich, a także grupa twórców, których możemy nazywać weteranami plenerów malarskich.

Plenery odbywają się w różnych miejscowościach. Są to wyjazdy tygodniowe, krótkie, lecz o bogatej treści merytorycznej. Do udziału w nich zapraszana jest grupa około 30 artystów.

W programie przewidywane są wykłady, dyskusje, niekiedy organizowane są konferencje naukowe związane z tematem przygotowanej wystawy. Każdy z plenerów ma określony przez Muzeum charakter tematyczny. Pozostawiamy malarzom wybór formy ekspresji artystycznej w ramach malarstwa realistycznego. Na plenerze artyści szkicują, organizują

warsztaty artystyczne, otrzymują niezbędne materiały. Zasadnicza praca twórcza odbywa się już w ich własnych pracowniach.

Organizację muzealnych plenerów wspiera Oddział Twórców zorganizowany przy Zarządzie Głównym Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego, który zrzesza malarzy, rzeźbiarzy, plastyków i fotografów z całego kraju, w tym zarówno uczestników plenerów, jak i sympatyków.

Generalnie, głównym zadaniem komisarza pleneru i dyrektora Muzeum było przekonywanie twórców, iż przed malarstwem historycznym otwierają się nowe możliwości, m.in. zakup prac przez instytucje kultury do ich zbiorów, gdzie będą profesjonalnie przechowywane. Warto do tej idei zjednywać więcej zwolenników. Warto też o tym mówić, ponieważ czas jest szczególnie. Minęło 100 lat od odzyskania niepodległości. Urodziło się pięć pokoleń Polaków. Każde pokolenie miało swoją wizję Niepodległej. Miało też określony stosunek do przeszłości. Jak zwykle postawy Polaków lokowały się między apologią i negacją systemów, w których żyli i realizowali swoje marzenia. Większość obecnych artystów urodziła się i kształtowała w systemie realnego socjalizmu, który nakreślał ramy i formy ich pracy twórczej. Upadek tego systemu

w 1989 roku i przejście do kapitalistycznej gospodarki zastało społeczeństwo nieprzygotowane do nowych realiów społecznych i ekonomicznych.

Ludzie nauki i kultury, malarze, rzeźbiarze, plastycy znaleźli się w nowej rzeczywistości. Najczęściej pozostawieni bez mecenatu Ministerstwa Kultury i pomocy w okresie przejściowym, kiedy to pieniądź stał się Bogiem, a dobra materialne niezbędną koniecznością do przeżycia. Najbardziej dotknięte reformami zostało środowisko twórców, główni odbiorcy dóbr kultury, dzieł sztuki, nabywcy książek, wypełniający kiedyś po brzegi kina i teatry. Oni właśnie w czasie transformacji ustrojowej zostali ograbieni finansowo. Pauperyzacja tej grupy wpłynęła także na kondycję finansową artystów, którzy stracili odbiorców swych dzieł.

Po trzydziestu latach życia w wolnym i niepodległym kraju stosunek do kultury ma nadal charakter komercyjny. O zapotrzebowaniu na twórców i ich prace decyduje rynek i ludzie, którzy posiadają pieniądze. To one zaczęły wypierać malarstwo realistyczne.

Najgorzej ma się malarstwo historyczne. Podczas wielu spotkań i dyskusji na ten temat z Maciejem Milewskim dochodziliśmy do przekonania, że trzeba to zmienić. Ale jak?

Zaczęliśmy od siebie, szukając możliwości realizacji tej idei.

Jak zwykle niektórymi działaniami rządzą pozytywne przypadki. Najpierw była myśl, później słowa, a na koniec czyny. Zorganizowaliśmy wspólnie z Maciejem Milewskim przez 15 lat 25 plenerów malarskich, w których uczestniczyło ponad 600 malarzy i rzeźbiarzy, kilkunastu fotografików, filmowców, wielu historyków, wybitnych badaczy dziejów najnowszych, rektorów wyższych uczelni, parlamentarzystów, dyrektorów z TVP.

Jako tematy plenerów posłużyły m.in. sylwetki wybitnych Polaków, bohaterów narodowych: Tadeusz Kościuszko, Fryderyk Chopin, Władysław Stanisław Reymont, Henryk Sienkiewicz, Ignacy Jan Paderewski.

Jeden z przedostatnich plenerów malarskich poświęcony został żołnierzowi Niepodległej, poecie uciśnionych – Władysławowi Orkanowi. Podczas pleneru wspieranego przez Muzeum Niepodległości poświęciliśmy dużo czasu poznaniu jego postaci i twórczości, zwiedzaliśmy miejsca, gdzie się urodził, mieszkał, tworzył i gdzie pozostały ślady jego działalności utrwalone w muzeach poświęconych jego pamięci. Wernisaż prac poplenerowych odbył się także w Bramie Bielańskiej Cytadeli Warszawskiej.

Historia warstwy chłopskiej, dramatyczna w dziejach, niełatwa w czasach najnowszych, a teraz niemal zapomniana, stała się w pracowniach twórców ponownie obecna.

Od 2014 roku często wracaliśmy do 100-lecia polskiego czynu zbrojnego, w którym chłopci i ludowcy wzięli liczny udział. Nie zapomnieliśmy o młodym pokoleniu wsi: wiciarzach i wiciarkach, tych, którzy Odrodzoną Ojczyznę chcieli budować „od przyciesi do niebieskich pował”, jako Spółdzielczą Rzeczpospolitą.

Kobiety na płótnach malarzy pojawiały się bardzo często podczas wielu plenerów. Był to ulubiony temat twórców. Chcieliśmy w sposób szczególny podkreślić ich rolę, jako żon, matek i bojowniczek o niepodległość Polski.

Działalność polityczna polskiego ruchu ludowego w 125-letniej tradycji należała do głównych zagadnień plenerów. Pozostawała kwestia, jak ująć jego aktywność na polu społecznym, gospodarczym, politycznym i niepodległościowym. Wypełniały tę przestrzeń artystyczną plenery problemowe, podczas których głównym tematem prac były rocznice strajków chłopskich, powstania ruchu ludowego, historia „Roty”, „Zmartwychwstanie Niepodległej” i in. Dodatkowo pokłósie plenerów uzupełniane było przez portrety przywódców ruchu ludowego.

Z takich inicjatyw zrodziły się też znakomite wystawy na temat wiejskiej i ludowej obrzędowości, jak „Tradycje Świąt Bożego Narodzenia”, „Tradycje Świąt Wielkanocnych” i „Dziedzictwo pokoleń dla przyszłości”.

Doceniając naszą inicjatywę plenerów i ich dorobek, dr Tadeusz Skoczek – dyrektor Muzeum Niepodległości podjął decyzję o zorganizowaniu stałej galerii malarstwa historycznego w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej. Ekspozycja ta jest świetnie usytuowana. Ta historyczna część Cytadeli Warszawskiej – miejsce dawnego więzienia politycznego wielu pokoleń polskich patriotów jest niemyym świadkiem ich poświęcenia i męczeństwa. W tej właśnie scenerii obrazy historyczne obok charakteru nadanego im przez artystów nabierają szczególnego wyrazu i tajemniczości.

Malarze uczestniczący w naszych muzealnych plenerach wgłębiali się w zarówno w dzieje polityczne ruchu ludowego, jak

i problematykę społeczną wsi, jej życia obyczajowego oraz walki o demokrację w państwie niepodległym, o wolność w czasie niewoli narodowej i przetrwanie bytu narodowego w latach okupacji hitlerowskiej.

Tematyka ta jest ważna i godna popularyzacji także we współczesnym malarstwie. Pamiętać należy, że jeszcze przed stu laty ludność wiejska stanowiła około 3/4 ogółu społeczeństwa II Rzeczypospolitej. Nic więc dziwnego, że dziś Polacy w zdecydowanej większości – w drugim, trzecim lub czwartym pokoleniu – wywodzą się z warstwy chłopskiej. Takie są ich korzenie bez względu na to, czy o tym pamiętają, czy zapomnieli lub nie chcą pamiętać; czy chlubią się tym, czy też tego wstydzą.

Prezentowana obecnie wystawa „Dziedzictwo pokoleń dla przyszłości” przywołuje dawne krajobrazy i klimaty polskiej wsi XIX i XX wieku – wspomnienie minionego świata, który dziś w dawnym kształcie już nie istnieje. Obrazowo prezentuje już zapomniane przez wielu Polaków dawne wiejskie życie codzienne i pracę.

Dr Janusz Gmitruk

Dyrektor Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego

WYKAZ PLENERÓW:

- „Argonauci III Rzeczypospolitej na płótnach malarzy”, Warszawa listopad 2001 r.
- Nr 1. Mościbrody 25–29 lipca 2005 r., „Pejzaż mazowiecki”.
- Nr 2. Kiry 15–20 maja 2006 r., „Tradycje niepodległościowe w ruchu ludowym”.
- Nr 3. Przewięź czerwiec 2007 r., „70-lecie strajków chłopskich”.
- Nr 4. Kiry 26–31 maja 2008 r., „»Młodzi idą« 80-lecie powstania Związku Młodzieży Wiejskiej RP Wici”.
- Nr 5. Mościbrody 29 września – 4 października 2008 r., „Rota”.
- Nr 6. Przewięź 22–27 czerwca 2009 r., „Chłopi w służbie Ojczyzny” z okazji 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej.
- Nr 7. Przewięź 28 czerwca – 4 lipca 2010 r., „Władysław Reymont”.
- Nr 8. Przewięź 28 czerwca – 4 lipca 2010 r., „Fryderyk Chopin i jego czasy”.
- Nr 9. Kiry 23–28 maja 2011 r., „Życie obyczajowe wsi”.
- Nr 10. Przewięź 27 czerwca – 2 lipca 2011 r., „Ruch ludowy w satyrze”.
- Nr 11. Warszawa grudzień 2011 r., „Tradycje świąt Bożego Narodzenia”.
- Nr 12. Warszawa 4 kwietnia 2012 r., „Tradycja Świąt Wielkanocnych”.
- Nr 13. Przewięź 25–30 czerwca 2012 r., „Kobieta – żona – matka – społeczniczka”.
- Nr 14. Przewięź 24–29 czerwca 2013 r., „Cztery pory roku – Władysław Reymont”.
- Nr 15. Przewięź 23–28 czerwca 2014 r., „100-lecie polskiego czynu zbrojnego”.
- Nr 16. Kiry 25–30 maja 2015 r., „Żywią i Bronią” – 120 lat polskiego ruchu ludowego.
- Nr 17. Przewięź 29 czerwca – 4 lipca 2015 r., „W jedności siła” z okazji 120-lecia ruchu ludowego.
- Nr 18. Przewięź 27 czerwca – 3 lipca 2016 r., „Ku pokrzepieniu serc” w związku z rokiem Henryka Sienkiewicza.
- Nr 19. Przewięź 26 czerwca – 2 lipca 2017 r., „Hasło Żywią i Bronią w kręgu tradycji ludowej i narodowej” w 200. rocznicą śmierci Tadeusza Kościuszki.
- Nr 20. Warszawa 23 marca 2018 r., „Zmartwychwstanie Niepodległej” – początek obchodów 100-lecia Niepodległej.
- Nr 21. Kiry 21–26 maja 2018 r., „Władysław Orkan – żołnierz Niepodległej, poeta uciśnionych”.
- Nr 22. Przewięź 25–30 czerwca 2018 r., „W walce o Niepodległą” w ramach projektu „Polski ruch ludowy w kształtowaniu odrodzonego w 1918 r. państwa polskiego”.
- Nr 23. Kiry 4–9 lutego 2019 r. „Życie obyczajowe wsi polskiej w 100-lecie odzyskania niepodległości”. Wystawa „Dziedzictwo pokoleń dla przyszłości”.
- Nr 24. Przewięź 24–29 czerwca 2019 r. „80. Rocznica wybuchu II wojny światowej i 75. Rocznica Powstania Warszawskiego”. Wystawa „II wojna światowa w malarstwie”.
- Nr 25. Przewięź 23–28 września 2019 r. „100. Rocznica Bitwy Warszawskiej”.

GALERIA MALARSTWA HISTORYCZNEGO

Pomysł narodził się w 2016 roku, w trakcie realizacji projektu rewitalizacji X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Po zakończeniu projektu „Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału – Cytadeli Warszawskiej – w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 wygraliśmy konkurs na kolejny duży projekt „Zwiększenie dostępności do kultury i zachowanie dziedzictwa narodowego poprzez poszerzenie oferty wystawienniczej oraz stworzenie Centralnego Magazynu Zbiorów Muzeum Niepodległości”, jako RPO WM 2014-2020.

W oparciu o prace wykonane w wyniku realizacji tych projektów otworzyliśmy nową i nowoczesną wystawę „Więźniowie X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej”, nową Galerię Rzeźby oraz odnowioną Galerię Jednego Obiektu. Galeria Brama Bielańska Cytadeli Warszawskiej od początku prowadzi ożywioną działalność, zrealizowano tu już 50 wystaw, w większości uzupełnionych o wydawnictwa: plakaty, ulotki oraz katalogi.

Stworzono nowoczesne warunki magazynowe dla Działu Zbiorów i Biblioteki Naukowej. Opisał to szczegółowo Jan Engelgard w artykule „Między historią a współczesnością. X Pawilon Cytadeli Warszawskiej w polityce kulturalnej Samorządu Województwa Mazowieckiego” zamieszczonym w pracy zbiorowej „Samorządowe instytucje kultury wobec wyzwań współczesności”.

Biblioteka w odnowionych zasobach realizuje bardzo prestiżowy projekt pn. „Salon Dobrej Książki im. Tadeusza Górnego”. Z instytucji zamkniętej przeznaczonej wyłącznie dla swoich pracowników, stała się szeroko otwartą dla wszystkich zainteresowanych historią, historią sztuki, literaturą, muzeologią. Realizuje szeroki program wymiany międzybibliotecznej zaopatrując mazowieckie muzea oraz wybrane placówki muzealne w całej Polsce w wydawnictwa Muzeum Niepodległości. Poszczególne pozycje inwentarzowe gromadzi w wyodrębnionych kolekcjach, poświęconych między innymi myśli Jana Pawła II. Znana jest Kolekcja Leopoldis czy kolekcja publikacji poświęconych Ochotniczemu Strażom Pożarnym. Ważną częścią zbiorów są kolekcje własnych albumów wydawanych w seriach „Skarby Kultury i Literatury Polskiej”, „Polskie Powstania Narodowe”, „Wielcy

Polacy”. Zestawienia bibliograficzne związane z tematami badawczymi realizowanymi w muzeum prezentowane są w muzealnych czasopismach: kwartalniku „Niepodległość i Pamięć” oraz „Roczniku Kresowym”. Współpraca z Działem Historii i Badań Naukowych Muzeum Niepodległości przynosi też wymierne korzyści w inicjowaniu nowych badań. Wszystko to było możliwe dzięki realizacji wymienianych wcześniej planów inwestycyjnych i stanowi bieżącą materię do rozliczania wskaźników efektywności realizacji tych projektów.

Jednym z efektów zrealizowanych projektów jest Galeria Malarstwa Historycznego. Dokonało się to poprzez zgłoszenie tematu badawczego nazwanego pierwotnie „Galerią Sztuki Inspirowanej Historią”. Oto cytat fragmentów tego dokumentu:

Zgłoszenie tematu badawczego do planu pracy Muzeum Niepodległości na rok 2017

1. Temat badań:

Galeria Sztuki Inspirowanej Historią.

Tworzenie galerii postaci historycznych malowanych i rzeźbionych wspólnie przez artystów uprawiających twórczość w oparciu o wątki historyczne,

ze szczególnym uwzględnieniem malarstwa biograficznego i rzeźby. Temat realizowany w oparciu o istniejący załączek galerii w postaci dzieł Macieja Milewskiego: *Generał Antoni Chruściel, Monter* (2014), *Powstanie 1944*, (2015), *Stefan Rowecki Grot* (2016) oraz Plenerową Galerię Rzeźby X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Propozycja do realizacji malarstwa biograficznego (historycznego):

- Władysław Anders, August Emil Fieldorf „Nil”, Tadeusz Komorowski „Bór”, Stanisław Mikołajczyk, Leopold Okulicki „Niedźwiadek”, Władysław Sikorski.
- Ignacy Daszyński, Roman Dmowski, Wojciech Korfanty, Ignacy Jan Paderewski, Józef Piłsudski, Wincenty Witos.

2. Określenie celu badań:

- Przypomnienie współczesnym postaci historycznych znanych z ikonografii. Inspiracja współczesnych środowisk artystycznych do wykorzystywania tematów historycznych w swojej twórczości (Gustaw Hadyna, Maciej Milewski, Zygmunt Mostowicz, Janusz Trzebiatowski, Piotr Walerski).
- Inspiracja oraz tworzenie możliwości rozwoju środowisk artystycznych.

3. **Formy realizacji:**

- Stworzenie rady programowej projektu. Propozycja wstępna: Stefan Artymowski, Joanna Gierczyńska, Janusz Gmitruk, Zbigniew Judycki, Jan Engelgard, Jacek Macyszyn, Andrzej Kotecki, Natalia Roszkowska, Tadeusz Skoczek, Jolanta Załączny, Łukasz Żywek.
- Przygotowanie listy tematów oraz zestawu postaci.
- Rozpoczęcie równoczesnych prac dokumentacyjnych (preferowane wykorzystanie zbiorów Muzeum Niepodległości).
- Pozyskanie środków na zamówienia oraz realizacja prac twórczych.
- Przygotowanie założeń Biennale Malarstwa Historycznego.

4. **Terminy:**

- rozpoczęcie prac nastąpiło w **2014 roku**.
- planowany czas zakończenia prac badawczych rok 2020

5. **Główne zbiory w oparciu, o które prowadzone będą prace badawcze:**

- Muzeum Niepodległości.
- Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

- Ludowe Towarzystwo Naukowo-Kulturalne.
- Komisja Biografistyki PTH.
- Instytut Biografistyki CAN.

6. **Formy wykorzystania efektów pracy:**

- Stworzenie Kolekcji Malarstwa Historycznego, organizacja pokazów poszczególnych dzieł w Galerii Jednego Obiektu Muzeum Niepodległości, kontynuacja projektu zamówień dzieł rzeźbiarskich inspirowanych tematyką historyczną, akcja informacyjna, przygotowanie dzieł do wypożyczeń.
- Przygotowanie artykułów do kwartalnika humanistycznego „Niepodległość i Pamięć”.
- Przygotowanie publikacji zawierającej opisy biograficzne i bibliograficzne prezentowanych postaci („Słownik Dowódców Powstania Warszawskiego”, „Biografie dowódców wojny polsko-bolszewickiej 1920”, „Twórcy Polski Niepodległej”, itp.).
- Organizacja konferencji naukowych i sympozjum.

Warszawa, 8 sierpnia 2016

Chociaż prace nad uruchomieniem galerii trwały od 2014 roku, oficjalnie nazwa Galeria Malarstwa Historycznego pojawiła się 1 sierpnia 2018 roku, kiedy dokonana się prezentacja dwóch obrazów pędzla Macieja Milewskiego *Maria Cetys – żołnierz Armii Krajowej*, olej na płótnie, 81,5×66,5 cm, 2016 oraz *Rok 1944*, olej na płótnie, 88,5×72 cm, 2016, powstałych w cyklu *Wychowani na lekturach Henryka Sienkiewicza*.

W okolicznościowym materiale informacyjnym pisaliśmy:

Inspiracją do powstania cyklu obrazów poświęconych Powstaniu Warszawskiemu był temat od zawsze obecny w życiu pokolenia autora i w jego życiu osobistym. Kiedy w latach pięćdziesiątych XX wieku chodził do szkoły podstawowej na Czerniakowie, spotkał uczestników tego zrywu. Ich opowieści, późniejsze dramatyczne losy – zostały w pamięci artysty trwały ślad. Po ukończeniu Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie do Powstania Warszawskiego wracał w malarstwie wielokrotnie. Namalował na ten temat około 30 obrazów. (...)

Cykl poświęcony Powstaniu kontynuują także dwie najnowsze prace. Jedną z nich nosi tytuł *Maria Cetys – żołnierz Armii Krajowej*. Bohaterka płótna, *Maria Cetys (1914–1944)* pseudonim „Szympan”, niezłomna sanitariuszka AK, jest synonimem bezgranicznego poświęcenia kobiet biorących udział w Powstaniu Warszawskim.

Druga z prezentowanych prac, zatytułowana *Rok 1944*, nawiązuje do postaci kolegów autora ze szkoły, uczestników powstania, którzy w latach 50. ubiegłego wieku kontynuowali naukę przerwana przez powstanie. Była między nimi różnica wieku od 10 do 15 lat. Poznał ich powstańcze losy. Wielu z nich zniknęło z klasy w tajemniczy sposób i ginęło po nich ślad. „Prace te poświęcam – napisał artysta – koleżankom i kolegom w 74. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Cześć ich pamięci”.

Maciej Milewski, jeden z najwybitniejszych malarzy zajmujących się problematyką historyczną, jest autorem kilku tysięcy prac, które znajdują się w wielu muzeach. Stworzył zespół ogólnopolskich malarzy działających, jako Oddział Twórców Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego. Jest prezesem tego Oddziału. Ma w planach namalowanie jeszcze wiele obrazów poświęconych Powstaniu Warszawskiemu.

19 grudnia 2018 zaprezentowano kolejne obrazy, pisząc o ekspozycji:

Twórcom Galerii Malarstwa Historycznego przyświeca zamiar prezentowania różnych stylów malarstwa na przykładzie dzieł – w tym najświeższych nabytków – należących do zbiorów Muzeum Niepodległości. Co kilka miesięcy w Galerii wystawiane będą nowe prace. Od 19 grudnia roku 2018 do końca lutego 2019 można w niej oglądać 7 płócien. Wśród nich 3 obrazy pędzla Macieja Milewskiego: *Warszawa '44* (z 2014 r.), *Pułkownik »Monter«* (z 2014) i *Dowódca*

Armii Krajowej Grot-Rowecki (z 2016), a ponadto obrazy: Stanisława Bodesa *Zapomniana szarża Policji* (z 2009 r.), Mariana Adamczyka *Piłsudski i Witos* (z 2017), Natalii Shayon *Tadeusz Kościuszko przy globusie* (z 2017) oraz *Portret Kościuszki w sukmanie* (z 2017), którego autorem jest Hakob Mikayelyan.

W ramach kolejnych Dni Funduszy Europejskich zorganizowano (10 maja 2019) w Sali im Karola Beyera konferencję poświęconą podsumowaniu działań w roku ubiegłym. Goście rozpoczęli obrady od zwiedzenia Gallerii Malarstwa Historycznego. Na stronie internetowej Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych tak relacjonowano to wydarzenie:

Konferencja rozpoczęła się od obejrzenia obrazów w Gallerii Malarstwa Historycznego. Ideą galerii jest prezentowanie zbiorów Muzeum oraz rozszerzanie oferty o nowe dzieła. Każdego roku Muzeum kupuje nowe obrazy, nawiązuje także współpracę z artystami z zagranicy (<https://www.funduszedlamazowska.eu/aktualnosci/inauguracja-dni-otwartych-w-muzeum-niepodleglosci-w-warszawie/>)

Kolejna prezentacja nowych zakupów do Gallerii Malarstwa Historycznego odbyła się 19 grudnia 2019.

10 maja 2019 r. Prezentacja obrazów w ramach Dni Funduszy Europejskich realizowanych w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej pod hasłem „Bić się czy nie bić – różne drogi do Polski Niepodległej.

2 września 2019 r. Prezentacja obrazów w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej w ramach projektu Galeria Malarstwa Historycznego

PROJEKT „100 NA 100”

Galeria Malarstwa Historycznego powstała w wyniku realizacji inwestycyjnych projektów unijnych, realizowana jest nadal w ramach projektu edukacyjnego Muzeum Niepodległości „100 na 100”, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o drodze Polski do niepodległości oraz popularyzowanie postaw patriotycznych. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane we współpracy Muzeum Niepodległości z Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego oraz przy wsparciu Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej.

Projekt Edukacyjny „100 x 100” realizowany jest na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego. Ma na celu szerokie upowszechnienie wiedzy na temat Stulecia Niepodległości, precyzyjniej – na temat okoliczności, w jakich zrodziła się Polska państwowość po 123 latach zaborów. Pisząc założenie projektów rocznicowych organizowanych w Muzeum Niepodległości mieliśmy na uwadze fakt, że odzyskiwanie suwerenności i tworzenie państwa nie było wydarzeniem chwili. Był to długotrwały proces zamknięty (na potrzeby projektu) w latach 1918-1921. Współcześnie w natłoku informacji dotarcie do wiedzy historycznej napotyka na podstawowe trudności żmudnej selekcji pożądanych

informacji. Popularyzacja historii, upowszechnienie dokonań poszczególnych postaci i grup społecznych, organizacji patriotycznych jest wprawdzie podstawowym zadaniem instytucji oświatowych, ale leży również w obowiązku i misji placówek muzealnych.

Założyliśmy kilka etapów projektu. Rozpoczęły się już w 2018 roku warsztaty (dla 100 osób) nauczające uczestników, poprzez zabawy plastyczne, gry i konkursy, myślenia o polskich symbolach, pamiątkach patriotycznych, ważnych postaciach. Dużą frekwencją cieszą się warsztaty fotograficzne podnoszące nie tylko umiejętności tej dziedziny sztuki, ale budzące potrzeby dokumentowania miejsc, wydarzeń i artefaktów związanych z Niepodległością oraz drogami dochodzenia do tej Niepodległości.

„Niepodległa” to kolejna część projektu: konkurs dla dzieci i młodzieży, organizowany w Muzeum Niepodległości od wielu lat, włączony ze znakomitymi efektami do rocznicowych uroczystości. Osiągnięto już w pierwszym roku cel poznawczy polegający na szerokim zapoznaniu uczestników z całą Polską z bogatą problematyką niepodległościową, postaciami uważanymi za ojców niepodległości, bohaterami składającymi w walce o niepodległość daninę najwyższą. Młodzież szczególnie

wdzięcznie zrealizowała pomysł rozmowy z najbliższymi na wymieniony w tytule temat. Zaprezentowano wiele interesujących faktów szerzej nieznanych, związanych z rodziną, społecznością lokalną, regionem. W tegorocznej edycji kładąc nacisk szczególnie na dotychczasowe obchody ważnych rocznic udokumentowano wiele szerzej nieznanych faktów. Bardzo interesująca wystawa eksponowana w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej przeniesiona zostanie w roku przyszłym do innych instytucji.

Sto lekcji muzealnych „na wynos” to kolejny pomysł na tytułową akcję. Projekt realizowany jest poza siedzibą Muzeum. W związku z remontem Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów można było na jakiś czas zrezygnować z pełnego zatrudnienia. Rodziło to niebezpieczeństwo pozostania po remoncie bez wykwalifikowanej kadry muzeologicznej, edukacyjnej i naukowej. Organizowanie lekcji muzealnych w innych instytucjach pozwoliło zaprezentować Muzeum Niepodległości w wielu szkołach, placówkach wychowawczych i szpitalach. Bardzo wysoko oceniane są też nasze lekcje organizowane podczas Warszawskich Targów Książki, Targów Wydawców Katolickich czy Targów Książki Historycznej.

Sto wystaw wypożyczanych „na wynos” to kolejny pomysł realizowany w naszym sztandarowym projekcie. Wystawy poświęcone twórcom Polski Niepodległej mają już swoją markę. Na Mazowszu, w Polsce oraz w Europie. Najnowszą realizacją jest wystawa „Generał Józef Haller i jego żołnierze”. Inauguracja nastąpiła 28 listopada 2018 roku w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej, jednym z oddziałów Muzeum Niepodległości. Ekspozycję przedstawił Jan Engelgard – autor scenariusza. Reprodukcje prezentowane na wystawie oraz w niniejszym informatorze pochodzą ze zbiorów Archiwum Narodowego w Krakowie, Archiwum prywatnego osoby zastrzegającej anonimowość, z Fundacji Narodowej im. Romana Dmowskiego, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, Muzeum Niepodległości, Muzeum Regionalnego w Siedlcach, Muzeum Wojska w Białymstoku, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Zdjęcia powstały w okresie pierwszej wojny światowej, lecz także ukazują generała i jego bliskich po roku 1945, już na emigracji. Bardzo rzadkie są fotografie, na których uwiecznieni zostali żołnierze i oficerowie II Brygady Legionów Polskich, m.in. płk Marian Januszajtis i ksiądz Józef Panaś, nieznanne są niektóre fotografie Błękitnej

Armii, a także Armii Ochotniczej z 1920 roku. Zdjęcia współczesne miejsc związanych z generałem Hallerem wykonał Andrzej Kotecki. Idee przewodnie projektu, upowszechnianie wiedzy o odzyskaniu przez Polskę niepodległości w roku 1918 i ówczesnym kształtowaniu się jej granic oraz popularyzowanie postaw patriotycznych są – zdaniem widzów – interesująco przedstawiane. Do końca 2019 roku wystawa była prezentowana w wielu

ośrodkach kultury, bibliotekach i muzeach w całej Polsce.

Wszystkie inicjatywy wystawiennicze powstały w wyniku współpracy z Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Polską Fundacją Kościuszkowską oraz funkcjonują dzięki mecenasowi: Samorządowi Województwa Mazowieckiego. Prezentowana właśnie w Galerii Brama Bielańska wystawa poplenerowa jest tego najlepszym przykładem.

Tadeusz Skoczek
dyrektor Muzeum Niepodległości w Warszawie

KATALOG

Strojenie krzyża;
Regina Balinow;
Polska; 2019;
46 x 55 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18653

Żniwo;
Larysa Jaromska;
Polska, b.d;
54 x 73 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18620

Wizyta;
Irmina Kucharska;
Polska, Białystok; 2019;
50 x 60 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18614

Ławeczki pod wiejskimi płotami;
Ewa Piasecka-Kudłacik;
Polska, Warszawa; 2019;
40 x 60 cm;
akryl; płótno;
MHPRL 18625

Sianokosy;
Mirosław Miroński;
Polska, Warszawa; 2019;
50 x 60 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18621

Koło;
Katarzyna Orthwein;
Polska, Warszawa; 2019;
50 x 60 cm;
akryl, płótno;
MHPRL 18626

Życie codzienne wsi;
Jacek Macyszyn;
Polska, Warszawa; 2019;
54 x 73 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18613

Sobótkowe Wianki;
Wanda Falencik-Masznicz;
Polska, Warszawa; 2019;
54 x 70 cm;
akryl, płótno;
MHPRL 18622

Kotysanka;
Zbigniew Budzyński;
Polska; 2019;
73 x 54 cm;
olej; płótno;
MHPRL 18671

Krowy na wygonie;
Adam Kunikowski;
Polska, Otrębusy; 2019 (?);
20 x 30 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18612

Gospodarstwo;
Michał Janczuk;
Polska;
65 x 100 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18669

Zimowy poranek;
Zbigniew Budzyński;
Polska; 2019;
60 x 50 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18670

Śniadanie;
Zbigniew Budzyński;
Polska, Hajnówka; 2019;
54 x 73 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18619

KATALOG

Przy korycie;
Michał Janczuk;
Polska, Białystok; 2019 (?);
46 x 65 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18611

Sprzedana;
Maciej Milewski;
Polska; 2019; 54 x 73 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18654

Śniadanie dla dobytku;
Zbigniew Budzyński;
Polska; 2019;
73 x 54 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18672

Kurp Wojciech z bykiem u płota;
Maciej Milewski;
Polska, Warszawa; 2019;
45 x 73 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18633

Wincenty Witos;
Beata Kowalak;
Hajnówka; 2019;
60 x 40 cm;
akryl, płótno;
MHPRL 18617

Obyczaje ludowe;
Maria Regina Niewiadomska;
Polska, Warszawa; 2019;
50 x 40 cm;
płótno;
MHPRL 18616

Oczepiny;
Elżbieta Czausz-Matel;
Polska, Wasilków; 2019;
54 x 73 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18615

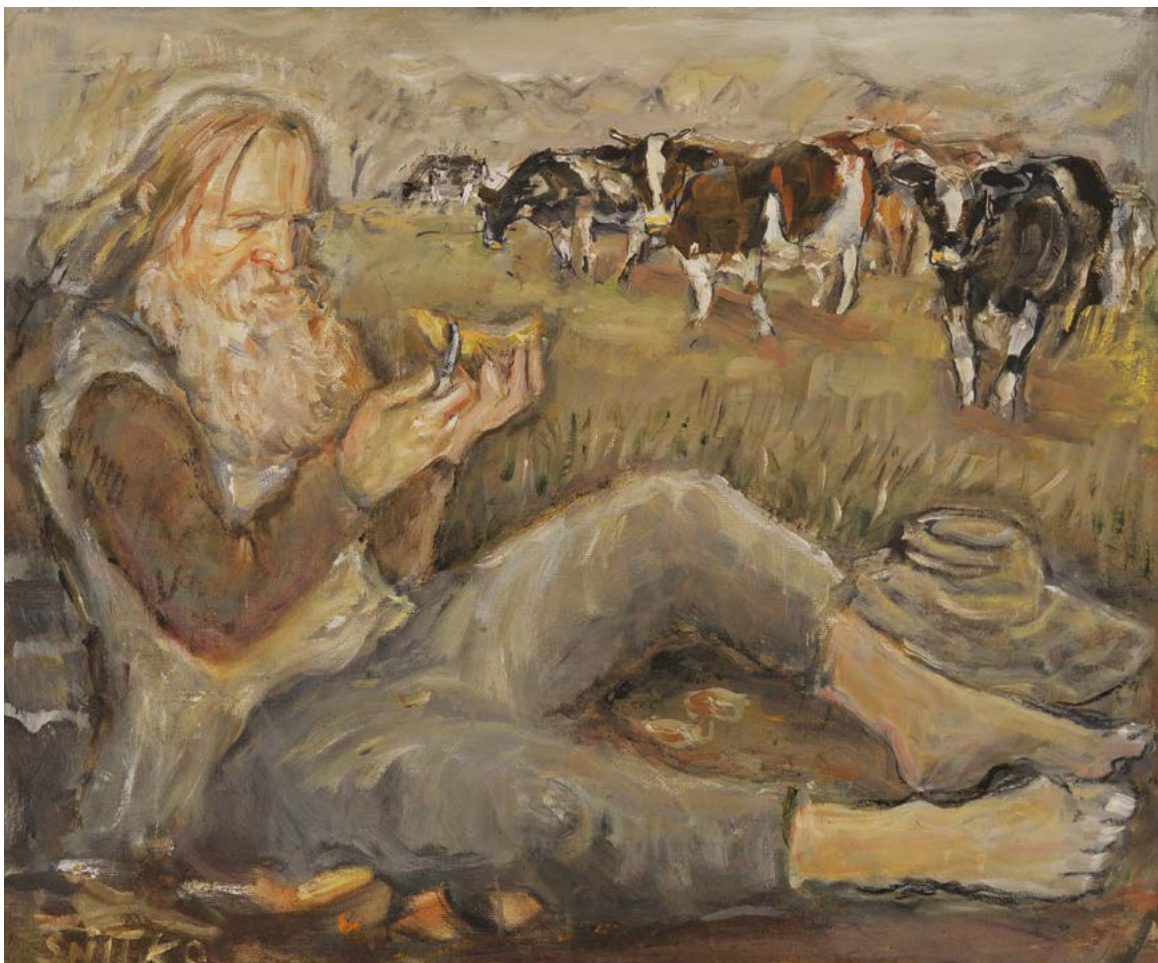

Maria Konopnicka w Żarnowcu;
Maria Regina Niewiadomska;
Polska; 2009;
50 x 73 cm;
olej; płótno;
MHPRL 18651

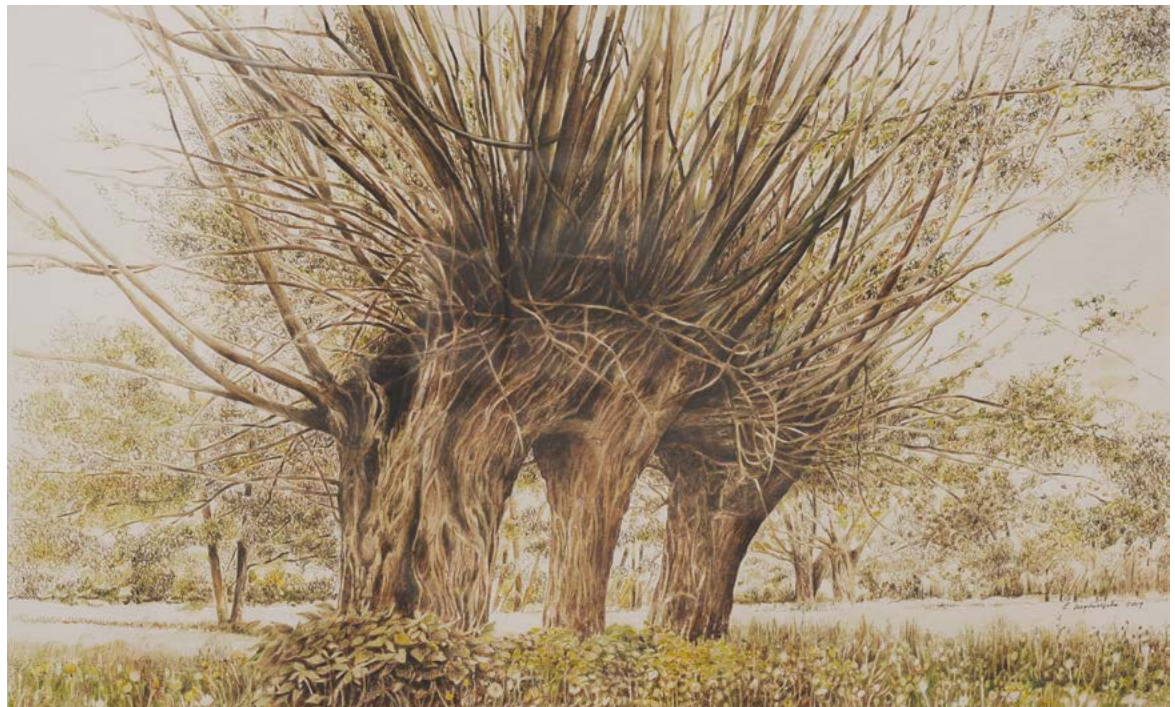
Wnętrze podlaskiej chaty z początku XX w.;
Gagan Piotr;
Hajnówka; 2019;
50 x 60 cm;
olej, płótno;
MHPRL 18618

Twórca ludowy;
Lidia Snitko-Pleszko;
Warszawa, Polska; 2019;
60 x 73 cm;
olej; płótno;
MHPRL 18624

Pejzaż mazowiecki;
Elżbieta Kaniecka-Siegoczyńska;
Polska; 54 x 73 cm;
piórko, tusz, sepia, akwarela, tektura;
MHPRL 18652

Zima na wsi;
Katarzyna Popińska;
Polska, Wrocław; 2019;
60 x 50 cm;
olej; płótno;
MHPRL 18650

Palma Wielkanocna;
Wojciech Noworyta;
Polska;
80x 60 cm;
reprodukcja fotografii, pianka;
MHPRL/V-1522

Kurpie - Zespół Tańca;
Wojciech Noworyta;
Polska;
80 x 60 cm;
reprodukcja fotografii, pianka;
MHPRL/V-1523

Tancerze;
Wojciech Noworyta;
Polska;
80 x 60 cm;
reprodukcja fotografii, pianka;
MHPRL/V-1521

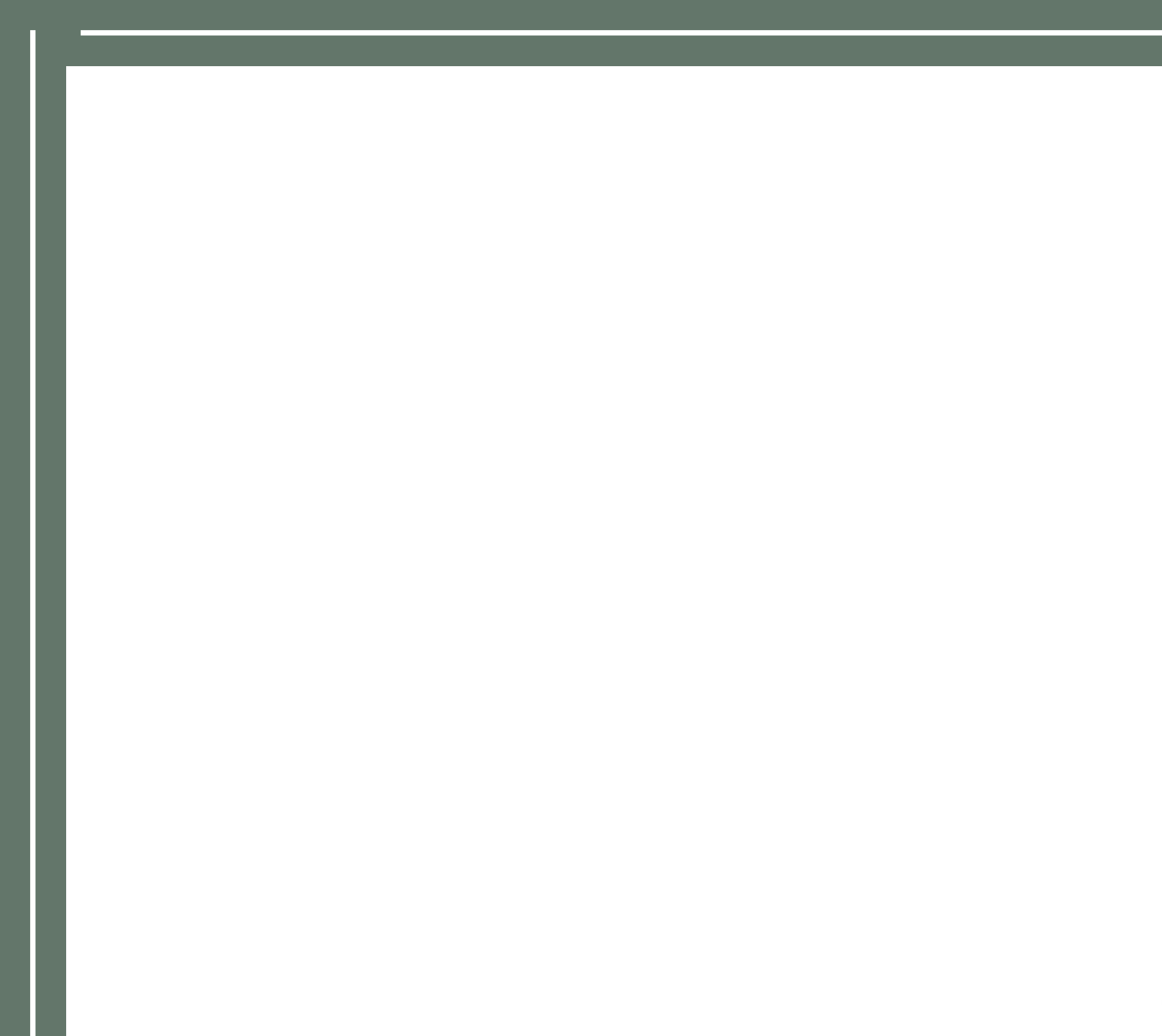

Kolędnicy;
Wojciech Noworyta;
Polska;
80 x 60 cm;
reprodukcja fotografii, pianka;
MHPRL/V-1520

Turoń;
Wojciech Noworyta;
Polska;
80 x 60 cm;
reprodukcja fotografii, pianka;
MHPRL/V-1524

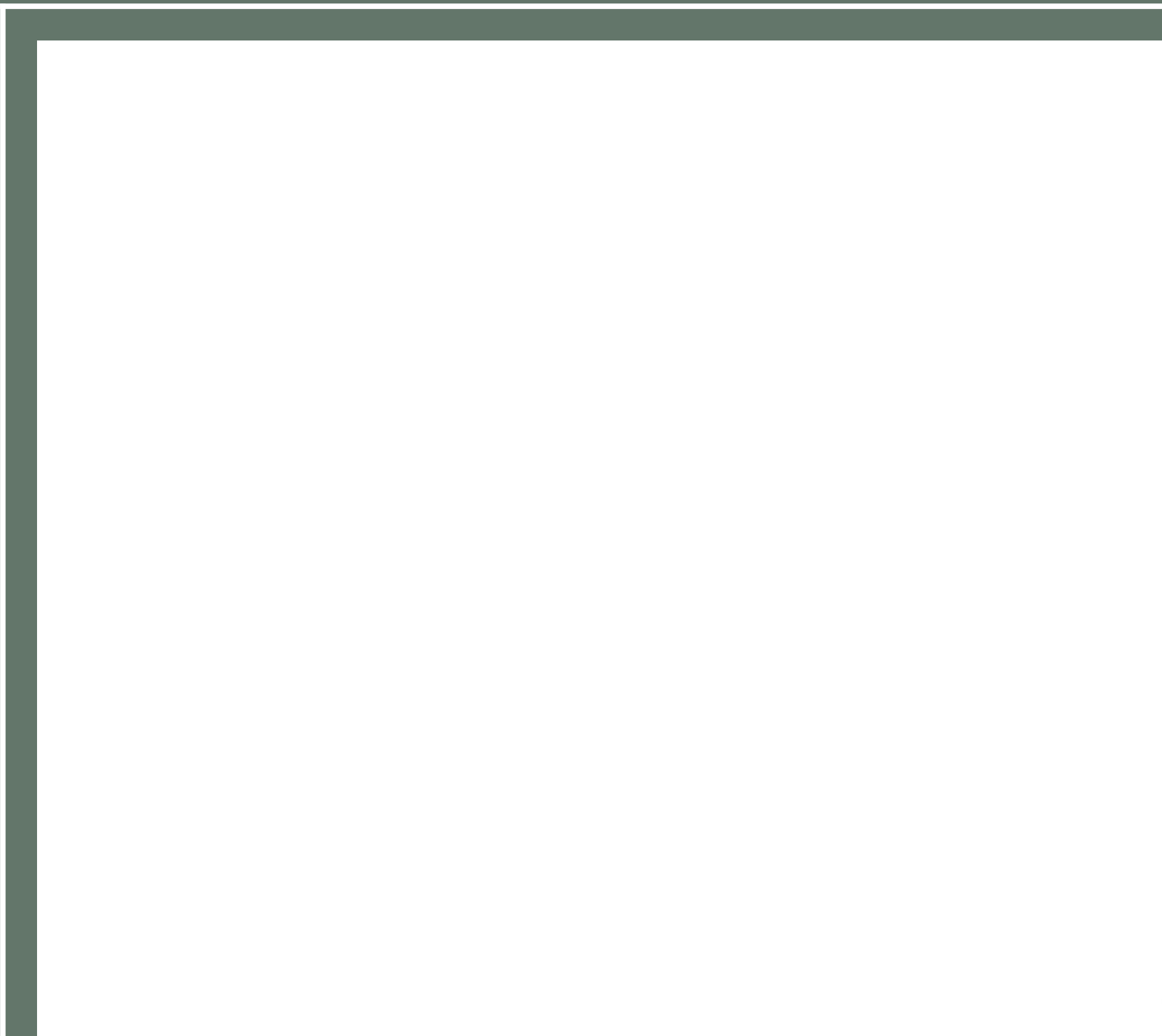
DOTYCHCZASOWE WYSTAWY
W GALERII BRAMA BIELAŃSKA

1. Henryk P. Hereć; *Oswajanie przestrzeni*;
17 września – 24 października 2011
2. Remus Wilson; *Sily pierwotne*;
26 października – 21 listopada 2011
3. Antoni Fałat; *Pamiętki rodzinne*;
25 listopada – 29 grudnia 2011
4. Ewa Urniaż-Szymańska;
Grafiki;
2–22 stycznia 2012
5. *Nie chcemy walczyć z Polakami.*
Węgierscy huzarzy na ziemiach polskich latem 1944 roku;
5–16 sierpnia 2015
6. *Maciej Rataj 1884–1940. W 75. rocznicę śmierci*;
20 sierpnia – 6 września 2015
7. Feliks Mostowicz; *Kazachstan – Ursynów.*
Droga Feliksa Mostowicza do kraju przodków;
18 września 2015 – 24 stycznia 2016
8. Leszek Marek Krześniak;
Tadeusz Kościuszko: Merczowszczyzna – Solura;
28 stycznia – 28 lutego 2016
9. Wystawa zbiorowa artystów z Meksyku i Polski;
MOSTY: Znad Wisły po Río Bravo;
6–28 lutego 2016
10. Grażyna Kostawska i Piotr Szalkowski;
Czasy kościuszkowskie;
2 marca – 3 kwietnia 2016
11. *Muzeum Polskie w Rapperswilu*;
7 kwietnia – 8 maja 2016
12. Krzysztof Pawłowski; *Pasja*;
9 kwietnia – 8 maja 2016
13. Łukasz i Stanisław Hadyna;
Orzeł Biały – znak wolności;
12 maja – 5 czerwca 2016
14. Gustaw Hadyna; *Ojcom naszym*;
12 maja – 5 czerwca 2016
15. Marta Staszczuk; *Batiki*;
10–30 czerwca 2016
16. Janusz Trzebiatowski; *Pastele*;
9 lipca – 14 września 2016
17. *Żoliborz z rodzinnych albumów*;
8 lipca – 18 września 2016
18. Magdalena Latosiewicz; *Oczekiwanie*;
15 września – 15 października 2016
19. Jerzy Teper; *W BIELI I W CZERWIENI.*
Defensores Poloniae;
19 października 2016 – 9 stycznia 2017
20. Tadeusz Kurek;
Stolice Polski w rysunkach Tadeusza Kurka;
18 stycznia – 12 marca 2017
21. *Narodowa Sztuka Białoruska*;
18 marca – 28 marca 2017
22. *Sienkiewicza drogi do niepodległości*;
7 czerwca – 2 lipca 2017
23. *Plakaty marynistyczne*
ze zbiorów Muzeum Niepodległości;
7–23 lipca 2017
24. *Konstanty Sopoćko – twórca socrealistyczny.*
W zbiorach Muzeum Niepodległości w Warszawie;
7 lipca – 31 sierpnia 2017
25. Joanna Brześcińska-Roccio;
Continuum... rysunki z ziemi włoskiej;
29 lipca – 3 września 2017
26. Aneta Skarżyński; *Brzoza w kulturze słowiańskiej*;
6 września – 28 września 2017

KATALOG

27. Krystian Kwaśny; *drugi plan*;
6 września – 8 października 2017
28. Piotr Rafałko;
100 portretów na 100-lecie odzyskania Niepodległości;
13 października – 12 listopada 2017
29. Artur Majka; *Impresje warszawsko-lwowskie*;
18 listopada 2017 – 7 stycznia 2018
30. Zdzisław Malinowski; *Mogily Powstańców Styczniowych*;
12 stycznia – 4 marca 2018
31. Jan Tyszler; *Fascynacje Jana Tyszlera*;
10 marca – 1 kwietnia 2018
32. *Pamięć. Ofiarom katastrofy smoleńskiej*;
5 kwietnia – 13 maja 2018
33. *Gabinet Bolesława Bieruta*;
19 maja – 22 lipca 2018
34. Paulina Hortyńska; *Śladami miast*;
5–29 lipca 2018
35. Małgorzata Wrochna; *Portrety smoleńskie*;
2 sierpnia – 9 września 2018
36. Mirosław Szponar; *Józef Piłsudski w kolorze*;
14–30 września 2018
37. Dobiesław Gała; *Wyzwalanie*;
4 października – 4 listopada 2018
38. Józef Krzysztof Oraczewski;
Ważne znaki.
Wystawa z okazji setnej rocznicy odzyskania niepodległości;
8 listopada – 2 grudnia 2018
39. Sofia Mosiadz; *Transformacje*;
8 grudnia 2018 – 13 stycznia 2019
40. Janusz Trzebiatowski;
Tryptyk Armenii.
Ołtarz – Pieśń – Z ręki Boga.
Katedra 2017–2018;
23 stycznia – 15 lutego 2019
41. *Dzieła utracone*.
Z przeszłości w przyszłość poprzez teraźniejszość
21 lutego – 31 marca 2019
42. *Bronisław Wojciech Linke*.
Sprzeciw i zaangażowanie
3 kwietnia – 12 maja 2019
43. Ewa Urniaż-Szymańska;
WCZORAJ DZIŚ JUTRO?
Wystawa Ewy-Urniaż Szymańskiej;
5–30 czerwca 2019
44. *Traktat Wersalski – 28 czerwca 1919*
28 czerwca – 28 lipca 2019
45. Tomasz Sarnecki;
W przededniu wolności;
11 lipca – 25 sierpnia 2019
46. *Dziś idę walczyć, Mamo*.
Rysunki Bogusława Lustyka
Godzina W. Powstanie Warszawskie oczami artysty
30 lipca – 25 sierpnia 2019
47. *Baon Stołeczny w obronie Warszawy w 1939 r.*
30 sierpnia – 6 października 2019
48. *Był taki wrzesień*
10–20 października 2019
49. *Władysław Orkan. Poeta uciśnionych*
24 października – 8 grudnia 2019
50. *PRACA I PASJA*
PIOTR M. ZALEWSKI
(13 grudnia 2019 – 19 stycznia 2020)

MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI W WARSZAWIE

al. Solidarności 62, 00-240 Warszawa

Adres podczas remontu:

ul. Skazańców 25, 01-532 Warszawa

22 827 37 70 (sekretariat), sekretariat@muzeumniepodleglosci.art.pl

www.muzeum-niepodleglosci.pl

Dyrektor: dr Tadeusz Skoczek

ODDZIAŁY MUZEUM:

Muzeum Więzienia Pawiak

ul. Dzielna 24/26, 00-001 Warszawa

22 831 92 89, pawiak@muzeumniepodleglosci.art.pl

Mauzoleum Walki i Męczeństwa

(filia Muzeum Więzienia Pawiak)

al. Szucha 25, 00-580 Warszawa

22 629 49 19, szucha@muzeumniepodleglosci.art.pl

Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej

ul. Skazańców 25, 01-532 Warszawa

22 839 12 68, xpawilon@muzeumniepodleglosci.art.pl

Muzeum Niepodległości w Warszawie
jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału – Cytadeli Warszawskiej – w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca.

**W ramach Osi Priorytetowej VI: WYKORZYSTANIE WALORÓW NATURALNYCH I KULTUROWYCH DLA ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI,
Działanie 6.1: KULTURA - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.**

BENEFICJENT: MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

www.mapadotacji.gov.pl

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Zwiększenie dostępności do kultury i zachowanie dziedzictwa narodowego poprzez poszerzenie oferty wystawienniczej oraz stworzenie Centralnego Magazynu Zbiorów Muzeum Niepodległości.

**W ramach Osi Priorytetowej V: GOSPODARKA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU,
Działanie 5.3: DZIEDZICTWO KULTUROWE - Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Mazowieckiego 2014-2020.**

BENEFICJENT: MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

www.mapadotacji.gov.pl

Redakcja techniczna
Marzena Milewska

Projekt graficzny katalogu
Natalia Roszkowska

ISBN 978-83-65439-92-5

Druk i skład graficzny
WPK Piotr Walewski

Nakład 200 egz.

Organizatorzy

20^{lat} MAZOWSZE

Muzeum Niepodległości w Warszawie oraz Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie są jednostkami organizacyjnymi Samorządu Województwa Mazowieckiego

Patronat medialny

Myśl Polska

artinfo.pl

HISTORIA
ORG.PL

TVP
HISTORIA

STOLICA